СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ВЕРЕСНЯ 1950. — No. 221. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 23, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МАРШАЛ ЗА ЗАГАЛЬНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ

Рочестер, Н. И., 21 вересня. — Склавши рано присягу при обнятті становища секретаря оборони у Вашингтоні, Джордж К. Маршал негайно приїхав літаком до Рочестер, щоб узяти участь в обіді в честь Конґрисмена Джеймса А. Вадсворта, який після першої світової війни у 1920 році випрацював законопроєкт для загального вишколу молоді. Він був тоді федеральним сенатором з Республіканської партії. Після 12 років сенаторства він був вибраний членом палати репрезентантів і тут витривав 18 років. Він має незабаром залишити прилюдне життя. Ген. Маршал пригадав на плян Вадсворта і заявив, що, коли б цей плян був переведений в життя, тоді Гітлер не був би відважився запуститися в другу світову війну, а з цим не було б тепер загрози світового конфлікту.

Плян Вадсворта був опертий на засадах проєкту загальної оборони Джорджа Вашинґтона з 1790 року. Хоч плян Вадсворта не був ухвалений в повнім начерку, то все таки він поклав підставу під новий акт оборони, на якім спирається теперішня військова система. За це далекосяжне передбачування потреби оборони Маршал склав признання Вадсвортові.

З Рочестер виїхав ген. Маршал до Ню Йорку, щоб бути приявним в пятницю на конференції британського й французького міністрів, які приїхали до Америки на розмову з новим секретарем оборони.

ПАЛАТА ЗЛАГІДНИЛА ЗАБОРОНУ ЕКСПОРТІВ ДО РОСІЇ

Вашинґтон. — На домагання през. Трумана палата репрезентантів злагіднила постанову в законопроєкті про видатки на оборону, в якій говориться, що Америка не дасть фінансової помочі таким державам, які висилають критичні товари до підсовєтських країн. Проєкт постановляє, щоб про таку заборону рішала Краєва Рада Забезпеки.

НАЙШЛИ МАНҐАН НА ЯПОНСЬКИХ ОСТРОВАХ

Ню Йорк. — На острові Рюкий, положенім в околиці Окінави, одначе під японською префектурою, найшли копальні манґану, який потрібний при виробах сталі, а який досі находився майже виключно на Україні. Про нову знахідку сповіщає Ню Йорська Рада Торгівлі. Звідомлення про це передано Банкові для Експорту й Імпорту, щоб можна було дістати від нього позичку на використання нових покладів. Пробки манґану пішли теж до федеральної аґенції для підшукання матеріялів.

ҐРОС ПРИЗНАЄ, ЩО ВИДАВАВ ПО $468,000 НА ПІДКУПСТВО ПОЛІЦІЇ

Ню Йорк. — Арештований минулого тижня окружним прокуратором голова синдикату грачів, Гері Ґрос, виявив, що через його книжки переходило річно коло $20,000,000 на різні заклади і інші роди газардової гри. Він сказав теж, що робив різні подарунки поліції, починаючи від лейтнантів у долину, на те, щоб йому не перешкаджали в „бизнесі" і ці подарунки коштували його річно по $468,000. Загалом, як він каже, треба було видавати річно на всякі підкупства коло одного мільйона долярів. Діючий посадник міста, Вінсент Імпелітері, довідавшися про признання Ґроса, заповів, що він хоче відвідати Ґроса в тюрмі, щоб довідатися дещо ближче про цю справу. У книжках не записував Ґрос видатків за ім'ям, тільки писав загально: „на законні видатки"; „на охорону"; „на приноровлення" (тобто на арештованих) і т. п.

ЗАПРИСЯЖЕННЯ ГЕН. ДЖОРДЖА С. МАРШАЛА на пост секретаря оборони Злучених Держав відбулося в четвер в Пентеґоні у Вашинґтоні. Від ліва: Філікс Е. Ларкін, генеральний радник департаменту оборони, проводить присягу; заступник секретаря оборони Стівен Ирлі; ген. Маршал та майор Дж. Джордж, його адютант, що держить Біблію.

АСАМБЛЕЯ О.Н. ПРИЙНЯЛА НА ПОРЯДОК НАРАД ПРОПОЗИЦІЇ АЧЕСОНА

Лейк Соксес, 22. вересня. — Загальний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй прийняв вчора, без совєтського спротиву, і поставив на порядок нарад Асамблеї історичні пропозиції державного секретаря Діна Ачесона, що очолює американську делеґацію, щодо безпосередньої акції Генеральної Асамблеї на випадок аґресії. Досі ці справи належали до Ради Безпеки, в якій Совєти мають право спротиву. Комітет рівночасно прийняв теж совєтську пропозицію щодо редукції зброєнь та заборони атомової зброї, яка вже була раніше на порядку нарад Асамблеї та яку відкинено з огляду на її однобічність. Тому, що совєтська опозиція в Загальному Комітеті Асамблеї, до якого належить встановлювання порядку нарад, була відносно мала, Комітет надсподівано швидко виконав своє завдання, приймаючи на порядок нарад 69 справ з всіх 73 зголошених. Цим разом совєтський представник виступив „тільки" проти поставлення на порядок нарад загроження Греції з півночі, дипломатичних стосунків з Еспанією, репатріяції воєнно-полонених зі Совєтського Союзу та нехтування людських прав в сателітських країнах. — Пропозиції Ачесона прийнято без дискусії і поставлено на порядок як „Об'єднану акцію в користь миру".

АВСТРАЛІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДКРИТТЯ ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

Лейк Соксес, 22. вересня. — Австралійський представник в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, міністер закордонних справ Персі С. Спендер, вчора дуже гостро осуджував совєтську аґресію та домагався усунення залізної заслони, як одної з передумов до міжнародного замирення. П. С. Спендер недвозначно робив Совєтів відповідальними за всі теперішні міжнародно-політичні комплікації, заповідаючи, що як довго Совєти не змінять свого становища, вільні нації мусять „продовжувати своє змагання до миру на більш реалістичній базі". Він твердив, що совєтське відношення до зовнішнього світу характеризується теж фактом повного поневолення і закріпощення самих підсовєтських народів.

СОВЄТСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВШАНУВАТИ ПОЛЯГЛИХ В КОРЕЇ

Лейк Соксес, 22. вересня. — Делеґації Совєтського Союзу, Польщі, Чехословаччини, підсовєтської України, і Білорусі залишилися вчора сидячи на своїх місцях, як всі інші делеґації встали, щоби вшанувати поляглих за справу миру в Кореї вояків Об'єднаних Націй. Пропозицію на вшанування поляглих видвигнув представник Ґватемалі і її прийнято оплесками.

СОВЄТСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ВИЙШЛИ З ОБІДУ ПІДЧАС ПРОМОВИ ГУБ. ДЮЇ

Ню Йорк, 21 вересня. — Совєтський міністер закордонних справ залишив обід у готелю Валдорф Асторія, розлючений на промову губернатора стейту Ню Йорк, Томи Е. Дюї. Обід був виданий містом Ню Йорк на честь делеґатів Об'єднаних Націй. Губ. Дюї почав читати наперед приготовану промову, в якій заторкнувся відношення Совєтів до інших націй. Він дійшов до місця, в якому сказав: „Було б глупістю легковажити жорстокий факт, що ніде в світі не може спати безпечно людина в такому часі, коли Совєтський Союз запроторив пятнадцять мільйонів людей на невільничі роботи серед таких умов, які на ділі є смертельними муками". Саме в тому місці промови Андрій Вишинський, а за ним Яків Малік без одного слова оба вийшли з обідної залі. Вишинський сидів між ген. секретарем Триґве Лі і британським делеґатом до Об'єднаних Націй Ґледвином Джеб, а Малік сидів між Ґледвином і американцем Бернардом Барук. Перед виходом оба совєтські делеґати були в добрім настрою і розмовляли весело. Велика заля, заповнена ущерть 1,500 гостями, затихла, коли вони почали виходити. Губ. Дюї вернувся на ліво і спокійно очима слідкував а відходячими совєтськими делеґатами. Коли вони дійшли до дверей, Дюї замітив: „Це є для мене признання, коли виходять з залі ті, які підготовляють змову на знищення світу". Гості привітали замітку Дюї оплесками.

Дюї є титулярним головою Республіканської партії. У своїй промові він підтримував становище теперішнього американського уряду в справі „поліційного патролювання" світу, про яке говорив попереднього дня секретар стейту Дін Ачесон в ОН. Дюї сказав, що таке становище підтримує „об'єднана Америка". Після виходу совєтських делеґатів промовляли ще інші гості, між ними сен. Кабот Лодж, який заступає дел. Варена Остина. Він теж приєднався до погляду про об'єднання американців в згаданій справі. Після обіду деякі гості говорили приватно, що критика губ. Дюї не була на місці, бо такі промови належать до ОН.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ НАСТУП АЛІЯНТІВ В КОРЕЇ УСПІШНО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

ЧЕРВОНІ ПОЛІТРУКИ ВТІКАЮТЬ З ОБЛОЖЕНОГО СЕУЛ. АЛІЯНТИ ЗДОБУЛИ ТЕРЕН ТА ЗАВДАЛИ ВОРОГОВІ ВЕЛИКИХ ВТРАТ НА ВСІХ ФРОНТАХ

Токіо, 22. вересня. — Американські і союзні війська в Кореї успішно продовжують на всіх фронтах свій генеральний наступ за визволення цеї країни від комуністичного наїзника. В Сеул, старинній столиці країни, з'єднання американської морської піхоти, що тиждень тому висадились на західному побережжі в глибокому запіллі ворога, увійшли до міста, здобули важливі стратегічні височини в житлових районах столиці та крок за кроком посуваються дальше, натрапляючи на запеклий спротив ворога. Тоді, як війська, що наступають з північного заходу, стоять вже около дві милі в межах самого міста, інші з'єднання з південного заходу здобувають крок за кроком важкий терен, маючи перед собою ще переправу через ріку Ган. Протягом вчорашнього дня вони здобули передмістя Йонґдунґпо, через яке переходить залізниця з півдня до столиці. Спроба ворожого протинаступу, піддержуваного около десятьма танками, була відбита з великими втратами для ворога. Аліянтський перстень довкола Сеул щораз більше затіснюється, а в непотверджених повідомленнях — стверджується, що комуністичні військові і політичні провідники вже залишили обложене місто, втікаючи в „невідомому напрямку". В самому Сеул має перебувати около 18 тисяч ворожого війська, забезпеченого всіма родами зброї. Американська авіяція має наказ здержатись від бомбардування, щоб не знищити при цьому багато історичних і культурних пам'яток. Але коли б червоні продовжували опір у вуличних боях від дому до дому, тоді місто буде знищене разом з ними. Сеул має 1,500,000 населення. На цьому самому фронті інші з'єднання морської піхоти та висадженої за нею Сьомої Дивізії посуваються автострадою на південь через Анйанґ в напрямку на Сувон.

На південному фронті аліянти продовжують наступ, добившись вчора найбільшого успіху на північ від здобутого ними вже раніше міста Вейґван. Там є виразні познаки теж морального заломання ворожого фронту, як сотні ворожих вояків перебігли до американців, держучи високо в руках летючки, що їх раніше розкинено з американських літаків. Між тими, що перебігли, є теж шеф дивізійного штабу. Здовж перейденої аліянтами ріки Нактонґ ще більше сконсолідовано фронт, здобуваючи новий терен та очищуючи його від ворожих залишків. В багатьох випадках аліянти взагалі не натрапляють на ворога. В районі міста Кунві американці і південно-корейські війська ізолювали около 5,000 ворожих військ, замикаючи їм шлях до втечі. Винищувальні дії вже почалися. Південно-корейські війська на східному секторі південного фронту швидкими темпами посуваються на північний захід. Ворожі втрати вчора збільшилися знову тисячами вбитих, ранених і полонених.

ДАЛЕКОЙДУЧІ СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ДЕСАНТУ В ІНЧОН

Інчон, 22. вересня. — Американське командування сміливого десанту в Інчон, в далекому північно-західному запіллі ворога, ствердило, що акція розвивається згідно з пляном, наче механізм годинника. Здобувши і закріпивши та з кожною годиною поширюючи свій мостовий причілок, американці стоять вже в межах міста Сеул, столиці Кореї, упадок якої заповідається на сьогодні рано. Ворожий спротив виглядає вже більше на сліпу стрілянину, ніж на зорганізовану оборону. Упадок Сеулу завершить перші чотири головні цілі десанту в Інчон, з далеким стратегічно-політичним значенням для кінцевої перемоги під кожним оглядом.— До цих перших цілей належало: 1. Здобути аеродром Кімпо та створити нову могутню авіяційну базу постачання і стратегічного бомбардування; — 2. Перетяти залізничі лінії Сеул-Пусан і Сеул-Пйонґянґ, що буде рівнозначне з ізоляцією 13 комуністичних дивізій на півдні; 3. Зберегти жнива рижу врожайної Південної Кореї для Корейської Республіки і не дати їх комуністам; 4. Відбити Сеул, як один з найважливіших стратегічних і політичних об'єктів теперішньої війни.

ПРИЗНАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ДЛЯ КОНҐРЕСУ

На підставі порозуміння між провідниками Конґресу, конґресові наради не будуть перервані, а тільки буде заведена перерва. Це зроблено на те, щоб можна було скликати Конґрес кожної хвилини, коли б зайшла потреба. Вакації мають розпочатися в суботу 23 вересня і мають тривати до 27 листопаду, тобто двадцять днів після осінніх виборів до Конґресу. Щойно в січні 1951 р. має почато́ся 82 сесія Конґресу. Заки Конґрес роз'їдеться на вакації, мусить викінчити деякі дуже важливі законопроєкти. Передбачають, що президент покладе вето проти билу для контролі комуністів і тому Конґрес приготований негайно переголосувати вето президента. Так само має бути ухвалений тимчасовий податковий закон для покриття воєнних видатків в Кореї у висоті пять біліонів долярів. Президент висловив признання теперішньому Конґресові за його роботящість у листі до демократичної стейтової конвенції в Ілиной, який переслав сенатор Лукас. При цій нагоді Лукас сказав від себе, що „президент висловлює переконання, що ми виконали дуже добру роботу тим, що наладнали пильні проблеми, які були перед нами".

ПІДГОТОВА ДО СУВОРОЇ ФІНАНСОВОЇ КОНТРОЛІ

Ледви минув тиждень після розпорядку про обмеження кредитів при сплатах на рати різних предметів домашнього господарства, а вже Рада Федеральної Резерви прийшла до висновку, що ці обмеження заслабі і що ціни на вироби скачуть дальше вгору. Це спонукало Раду до придумання більше суворої контролі фінансів при купуванні на кредит. Президент Труман зі свого боку на пресовій конференції заповів, що негайно буде накладена контроля на ціни сирих і викінчених матеріялів. Це станеться негайно, щоб припинити дальше дорожнечу як тільки буде настановлений адміністратор економічної стабілізації. Президент виявив, що економічна програма мусить бути переведена в якімсь порядку, бо минула війна виказала, що наглі зарядження відбиваються пізніше на добробуті населення.

В АМЕРИЦІ

● **Можна привозити до Америки** японські дівчата, які вийдуть заміж за американських вояків в Японії. Досі була законна заборона, яку тепер знесено.

● **Прибережні робітники** дістали наказ вивантажувати сателітські товари, привезені до американських портів. Приказ видав голова морської юнії на доручення секретаря праці Мориса Товбина.

● **Першим рекрутом** арештованим за неставлення до війська, є Клеренс Вайт з Ню Йорку. Він працює як портовий робітник. Еф Бі Ай пошукує ще за 12 іншими „дезертирами".

● **Повна затьма сонця** буде в найближчий понеділок. Гейден Планетаріюм запрошує публіку оглядати її в городі через спеціяльний телескоп від год. 8,30 вечером до до год. 10,15 вночі.

ЗНОВУ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОВСТАННЯ В УКРАЇНІ

Українські европейські газети подають за чужими часописами та пресовими агенціями цілий ряд нових повідомлень про повстання та заворушення в Україні. Австрійська газета „Зальцбурґер Нахріхтен" повідомила, що „в околицях Проскурова і в багатьох колгоспах в околиці Вінниці вибухли заворушення, получені з розгромом збіжевих транспортів і магазинів та явним спротивом владі". Вістку цю почула редакція німецького часопису „Райн-Некар Цайтунґ" з радіостанції Київ. В совєтському повідомленні в дальшому сказано, що „ворожі державі бандити намагалися після цього агітувати колгоспників проти плянованого злучення менших колгоспів у великі колективні комбінати та до грабунку соціялістичного добра". При цьому поранено багато „вірних совєтській владі". Щойно після прибуття „органів безпеки пощастило опанувати положення" — кажеться в повідомленні.

Агентство „Юнайтед Пресс" в европейському виданні з 17 серпня ц. р. подало з Гайдельберґу таке повідомлення: „З радіоповідомлень, що їх передають українські радіовисильні Київ, Проскурів, Вінниця і Кам'янець Подільський виходить, що заходи совєтського уряду для перетворення колективних господарств в т. зв. — „фабрики збіжжя", викликали великі заворушення в Карпатській Україні, яка після війни була прилучена до Совєтського Союзу..."

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ЗАГРОЗА СОВЄТСЬКОЇ АҐРЕСІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт, 22. вересня. — Після вчорашніх випадків в Берліні, як совєтські війська намагалися захопити шматок контрольованої британцями території і були відперті під загрозою вжиття зброї, в цілій Німеччині сильно збільшилася загроза совєтської аґресії, безпосередньої або посередньої. В додатку, совєтський комендант Берліна звернувся тепер окремим листом до західних комендантів, домагаючись відкриття західних секторів міста для комуністичних демонстрантів, у зв'язку з виборами, що мають відбутися в совєтському секторі в дні 15-го жовтня. В міжчасі, американський високий комісар Джан Дж. Мек Клой вернувся з нарад міністрів закордонних справ в Ню Йорку, на яких федеральний уряд Західної Німеччини уповноважнено використати 30,000 німецької поліції „на випадок загрози". В аліянтських і німецьких колах стверджують, що така загроза власне заіснувала.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ПАРТИЗАНИ В СЕУЛ

Інчон, Корея, 22. вересня. — Полонені і розвідка стверджують, що в зайнятих ще червоними районах Сеулу місцеве населення само починає розправлятися з наїзником. Корейські повстанці зайняли поодинокі доми та починають саботувати загальну комуністичну оборону. Це мало бути теж одною з причин, чому червоні політруки втікли з міста, заставляючи інших боротися до „останньої краплі крови".

БЕЗПОСЕРЕДНЯ ЗАГРОЗА КОМУНІСТИЧНОГО НАПАДУ НА ІНДО-КИТАЙ

Сайґон, Індо-Китай, 22 вересня. — Тут наспіли повідомлення, що вишколені протягом літа в червоному Китаю в'єтмінські сили виплеканого в Москві індокитайського комуністичного лідера Го Чі Мінга почали масову концентрацію на західному секторі французької оборонної лінії близько китайського кордону. Це вказувало б, що комуністи плянують безпосередню аґресію на Індокитай, правдоподібно для „рекомпенсати" останніх поразок в Кореї. На це вказував би теж останній випадок комуністичного нападу на французький прикордонний пост Донґкге три дні тому і опісля його евакуацію. Можливість інвазії збільшується теж наявністю в прикордонних зонах з Індо-Китаєм великих комуно-китайських сил, як теж фактом, що в останньому сильно збільшилася інфільтрація та активність комуно-китайських політруків та пропагандистів в самому Індо-Китаю. Французький високий комісар та комендант французького гарнізону їздили на провірку прикордонного положення,

В СВІТІ

● **1500 колишніх комуністичних** грецьких партизанів, що перебувають тепер в Югославії, звернулися за посередництвом Міжнародного Червоного Хреста до грецького уряду, прохаючи дозволу на поворот додому.

● **Маршал Тіто** висловив групі американських конґресменів, що в останньому відвідали Югославію, — своє переконання, що аліянтські війська не повинні переступати 38-ої паралелі і зупинитися на цій лінії та полагодити дальші справи дипломатично.

● **Національно-китайські** війська висадились і здобули острів Нанао, захопивши в полон сотню комуністів.

● **Генеральний прокуратор** Британії заявив, що там покищо не плянується драстичного законодавства для припинення діяльности комуністичної п'ятої колони.

● **Ватикан дістав інформації** про комуністичні знущання над інтернованими католицькими священиками і монахами в Чехословаччині.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У ЖИДІВ / — В НАС

Комітет російських жидів міста Ню Йорку проголосив з нагоди „Судного Дня" заклик, зміст якого вдаряє в найглибші людські почування, коли йдеться про конечну потребу рятування рідного народу з нужди й небезпеки. Деякі місця цього звернення говорять самі за себе:

„Сьогодні вечером, — сказано там — як на небі засяє перша зірка, віруючі жиди почнуть постити і молитись. Заки дадуться чути благальні звуки „Кол-Нідре", рабин звертається до Всевишнього з молитвою: „Хай не буде моєму народові соромно за мене і нехай мені не буде соромно за мій нарід". В тих словах, якими починається „Судний День", вміщається велика ідея моральної солідарности: ввесь нарід, у цілому, відповідає за кожного жида, кожний жид відповідає за весь нарід. Ті слова треба особливо пригадувати в „Судний День", коли віруючі складають звіт зі своєї цілорічної діяльности, каються за свої помилки і прогріхи, благають прощення. „Хай не буде моєму народові соромно за мене. . ."

„Кожна людина, готова стати перед судом Всевишнього, повинна в душі запитати себе: „Що я зробив для свого народу, щоб він не відкинув мене і не стидався за мене? Чи допоміг я страдаючим братам повернути в Ізраїль, Обіцяну Землю? Щоб помістити в шпиталях тисячі людей, покалічених і збожеволілих після того, що вони переживали в гітлерівських таборах? Мені казали: за 100 долярів можна вивезти жида з Польщі або Румунії і завезти в Ізраїль . . . Чому ж я не дав тих сто долярів? Чому? . . Мертві жиди не потребують квітів: на їхні могили кладуть тільки камінь. Не приносіть каменя живим людям! Ще не пізно . . . Сьогодні, зараз, негайно зложіть свій довг і пішліть вашу пожертву . . . А тоді, зі спокійною і замиреною совістю, слухайте вічної молитви. І народові вашому не буде за вас соромно".

Це відозва тільки до одної малої частини жидів і то тільки з одного міста, а саме до російських жидів в Ню Йорку, які на поклик „Юнайтед Джуїш Аппіл", обіцяли зібрати між собою на цей рік $182.000. Такі суми вони збирають кожного року. Цього року вони зібрали покищо $57,000, а тепер пригадують у „Судний День" тим, що в цьому році забули за своїх рідних, що для них „замало буде постити і молитись, щоб змити зі себе той страшний гріх" . . .

Як бачимо, мала горстка тільки самих російських жидів і то тільки з одного міста, обтяжує себе по власній волі розмірно великим національним датком і складає його кожного року в цілости. Чи ж диво, що американські жиди збирають кожного року сотні мільйонів долярів на жидівську справу та Ізраїль, а тепер беруться збирати вже цілий біліон долярів? Тут, а не деінде, треба шукати властивого джерела їхньої сили, в Америці й в світі.

Теж і ми, українці, вміємо промовляти до найглибших почувань, до самої крови і серця нашого. Вміємо теж ревно і щиро каятись. Аби тільки навчились ми ще і рятувати своїх нещасних братів в подібний спосіб, як рятують жиди своїх. Аби тільки ми навчились ще складати пожертви на оборону української справи з такою охотою і з таким завзяттям, як це роблять жиди у своїй справі. Щойно тоді кожному з нас не буде соромно за себе самого і за свій нарід, а народові — за кожного з нас.

РІШАЛЬНІ ЗМІНИ

Генерал Джордж С. Маршал перебрав функції секретаря Оборони Злучених Держав. Обставини, в яких це сталося, вже самі по собі надають майже історичного значення цій події. Деякі інтересні інформації на цю тему подає „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт".

Ген. Маршал, тоді один з трьох генералів Армії, прийшов на місце Луї Джансона, про якого президент Труман ще 3-го серпня ц. р. сказав, що як довго він є президентом, так довго Джансон не зрезиґнує зі секретаря оборони. А проте він зрезиґнував. Його резиґнацію попередили: Конвенція Ветеранів Закордонних Воєн в Шікаґо з кінцем серпня висловилася за резиґнацією Джансона, домагаючись рівночасно резиґнації Ачесона. До Білого Дому донеслося, що представники департаменту оборони неофіціяльно заохочували до включення Ачесона на листу тих, що повинні піти у відставку. Впродовж серпня і вересня генерали зі штабу секретаря оборони виголосили цілий ряд промов, підкреслюючи заслуги Джансона. Така діяльність генералів, виходило б, не дуже одушевила Білий Дім. З кінцем вересня ген. МекАртур приготовив публичну заяву, в якій обстоював, що Америка повинна перемінити Формозу в свою базу. Президент не дозволив проголосити тої заяви, яку — згідно з його інформаціями — раніше мав бачити і з нею погодитися секретар Джансон. Опісля ветерани Морської Піхоти ухвалили резолюцію, теж домагаючися відставки Джансона, але не згадуючи вже про Ачесона. 10-го вересня Асосіейтед Прес подала „довірочну поголоску", що президент Труман нічого не мав би проти резиґнації Джансона. Два дні пізніше Джансон пішов до Білого Дому і там цю вістку заперечили, але після полудня того самого дня він таки подався у відставку, зі звичайною в таких випадках виміною листів з президентом.

З його відставкою і приходом на його місце ген. Маршала, сталось щось в роді революції. Це ж треба було зробити в Конґресі відступлення від традиційного закону, що досі дозволяв на передачу цього посту тільки цивільній особі. Закон змінено. Секретарі Армії, Нейві і Авіяції, самі теж цивільні особи, мають тепер зверхником генерала, а шефи штабів: ген. Омар Бредлі, адмірал Шерман і ген. Ванденберґ, тепер знову підпорядковані своєму давньому зверхникові. Ген. МекАртур, головнокомандуючий на Далекому Сході, тепер має звітувати не тільки військовикові рівної ранги, але й цивільному зверхникові. Існують здогади, що ген. МекАртур цим не дуже одушевлений.

Ген. Маршал став тепер центральною особою та виразником думки, яка має рішальне значення на американську військову і закордонну політику. Його тезою є, що Злучені Держави, при всій своїй військовій, господарській і людській силі, не можуть бути досить сильні скрізь у світі. Він вважає, що Америка не може вдержати своєї переваги над Советами, якщо поділить свої сили. І тому для нього Европа є першим тереном для кінцевої розгривки, а Азія другим. Маршал був архітектом такої політичної концепції, яку намагався здійснювати державний секретар Ачесон.

Закордонні коментарі стверджують переконання всіх урядів, що ген. Маршал матиме тепер велику владу в Злучених Державах.

Сталін, советський диктатор, знає з власного досвіду, що в ген. Маршалі він матиме опонента зі залізними нервами, якого не можна налякати ані обманути.

Диктатор комуністичного Китаю, Мао Це-тунґ, має невисловлене запевнення, що Злучені Держави не бажають собі більше воєн в Азії. Три роки тому ген. Маршал відмовився від американської інтервенції в користь ген. Чянґ Кай-ші.

Британія, Франція, Німеччина та вся Західна Европа мають докази, що ген. Маршал вважає Европу за головний об'єкт, на якому Злучені Держави повинні зосередити свою увагу. Азія, за виїмком Японії, це величезні простори і маси людей, але мало ресурсів і дуже мала база для військової сили. Західна Европа, натомість, є великим промисловим центром та резервуаром досвідчених у військовому ділі людей. Вибір для майбутньої кінцевої розправи не може бути сумнівний.

В загальному, з призначенням ген. Маршала на пост секретаря оборони заповідається такий розвиток:

Будуть пороблені дальші зусилля, щоби війну в Кореї закінчити, по можності, якнайшвидше. При цьому зменшуються можливості, щоб в неї вмішався Китай.

Японія ще в більшій мірі стане центром уваги американської політики на Далекому Сході.

Формоза не буде американською базою ані Чянґ Кай-ші американським воєнним союзником, як довго комуністичний Китай не поважиться на аґресію.

Буде скріплене і приспішене озброєння Злучених Держав і Европи. Можливостям стратегічного бомбардування приділюватиметься не найголовнішу увагу.

Атлантійський Пакт стане ядром американської політики в підготовці оборони світу перед советською аґресією. Пороблені будуть дальші заходи для створення могутньої европейської армії, включно з німцями.

В загальному, перехід департаменту оборони з рук Джансона в руки Маршала означає переставку точки тяжости американської політики з Пацифіку на Атлантик, з Азії на Европу. В цьому і полягає історична рішальність зміни на пості секретаря оборони Злучених Держав.

Б. Козловський.

АЗІЙСЬКА НЕБЕЗПЕКА

Ще від часів гунської навали на Европі завжди лежала тінь Азії. Европа раз-у-раз лякливо озиралась на схід, звідки в уяві її мав прийти новий всеніщивний Аттіла, „по якому не ростиме трава там, де ступить його кінь". Особливо модним став міт про азійську „жовту небезпеку" наприкінці XIX. й на початку XX. стол., коли на східному краї Азії прокинулась від довгого сну „країна сходячого сонця" — Японія. Немов якимсь непомильним історичним інстинктом Европа відчула, що смертельний ворог її прийде саме зі сходу, але вона помилилась в одному: замість расової „жовтої" небезпеки над нею зависла „червона" небезпека російсько-азійського комунізму, — небезпека далеко реальніша й загрозливіша, бо новітній червоний Аттіла суне з своїми ордами не з відкритим обличчям чужого загарбника, а під машкарою „братнього визволителя", і не самої Европи, а всього світу. Нині це видно всім, хто тільки свідомо не заплющує очей перед світом дійсности, і цього вже не треба доводити. Тут варто лише підкреслити ту величезну, мабуть рішальну ролю, яку судилося грати в сучасній трагедії людства саме Азії.

Безперечно, Азія є найнебезпечнішою ділянкою світового фронту боротьби демократії з аґресивним комунізмом, і то як з погляду стратегічного, так і політичного. Захоплення ворогом Европи, хоч яким страшним ударом було б це для демократії, стратегічно було б явищем більш-менш льокалізованим, в основному обмеженим европейським континентом. Тим часом захоплення Азії, даючи напасникові численні й вигідні опірні пункти й бази для бойової авіяції та підводних човнів, ставило б під загрозу комуністичної навали не лише близьку Австралію, а й американський континент, а посередньо і Африку та Европу. До того ж, як показав досвід минулої світової війни, навіть в разі цілковитої окупації ворогом Европи, інвазія в ній та її визволення, тим більш при неминучому сильному внутрішньому спротиві ворогові волелюбних европейських народів, є річчю здійсненою, тим часом як майже неприступну зі сходу й півдня Азію, крім непрохідних гір і пустель, захищають від окупації вже самі її величезні простори. Якщо переможні армії Наполеона й Гітлера виявились неспроможними окупувати значно меншу й далеко приступнішу Европейську Росію, якою безперспективною виглядала б, навіть в разі її початкового успіху, інвазія в безкраїй майже бездорожній Азії з сотнями мільйонів її в масі ворожої до Заходу людности!

Ця неприступність Азії може мати не лише суто стратегічне, а й величезне політичне значення, даючи кораблеві войовничого комунізму в разі його тяжкої аварії пристань остаточного порятунку. Адже, навіть діставши „удар в серце" і зазнавши нищівної поразки у війні, комуністичний аґресор міг би відступити в глибини Азії і знайти собі там безпечний притулок. Неприступна для демократичних армій велетенська Азія лишилась би вічною загрозою світові, стала б кузнею, де кремлівські кати і далі кували б зброю проти світової демократії і кайдани для вільного людства. Оце якраз і надає Азії першорядного, рішального значення в сучасному двобої вільного і рабського світів, бо від того, по чийому боці вона стане, евентуально залежить і остаточний вислід цієї титанічної боротьби. Світовий комунізм не міг би знайти в Азії порятунку тільки тоді, коли б був зустрінутий в ній не квітами, а баґнетами, а цього якраз тяжко тепер сподіватися. Адже в масі своїй неписьменні, політично недосвідчені й несвідомі, визискувані своїми земельними февдалами й продажною бюрократією, налякані можливістю повернення в Азію „білих колонізаторів", придушені злиднями, азійські народні „низи" назагал легко сприймають за справжнього золотого червінця фальшивого мідяка комуністичної пропаганди і в простягненій до їх горла хижацькій кремлівській руці схильні бачити ту потрібну їм руку допомоги, якої досі не подала їм західна демократія.

В цьому, крім стратегічної, — друга, найбільша, вже політична „червона' небезпека сучасної Азії, якої як слід не пильнують керівні чинники західного світу, лишаючись байдужими до свавілля самовладних здеморалізованих урядових клік і безправ'я та злиднів народних мас в Азії. Тим більш дивною здається ця терпимість Заходу до антидемократичних азійських режимів, якщо порівняти її з рішучою поставою його проти франківської Еспанії, хоч еспанський диктатор має в усякому разі більшу підтримку в своєму народі, ніж февдальні сатрапи в азійських країнах. Щоправда, вдумлива багатолітня спостерігачка Китаю, нобелівська лавреатка Перл Бак, у своєму нарисі „Небезпечні міти про Китай" („Ню Йорк Таймс Меґезін") до цих митів залічує і поширене переконання в загальній корупції націоналістичних кіл Китаю. За її твердженням, поміж китайських націоналістів є і багато чесних, здібних та енергійних людей, свідомих потреби широких реформ у виросломy з февдального одягу Китаї. Таким, мовляв, є і сам Чан Кай-ші, і тільки в тому, що він більше вояк, ніж політик, — коріння національної трагедії Китаю. Та якщо це так, — тим гірше для західної демократії. Це ж вона якраз не схотіла допомогти цим здоровим елементам Китаю відвернути від комуністів народ хоча б під час того перемир'я в громадянській війні якого домігся 1946 р. тодішній американський висланник през. Трумана, ґенерал Маршал і яке СССР та китайські комуністи використали на підготовку загарблення всього Китаю, а західні демократи — на балаканину про „некомуністичний" характер китайського „аграрного руху". Ще 1948 р. автор цих рядків мав нагоду писати, що „Чан Кай-ші, крім бойової зброї, потрібна ще та зброя, яка перемогла б внутрішніх ворогів національної єдности, соціяльного визволення і морального відродження Китаю". Якраз цієї зброї і не дала націоналістичному Китаєві західна демократія, і тому та бойова зброя, яку зміг він дістати від Заходу, звернена тепер в комуністичних руках проти Південної Кореї, Тибету й Індокитаю. Майже всю Азію разом з Европою подаровано большевикам ще в Ялті, де західна демократія фактично підписала свою капітуляцію. Тяжко тепер сподіватися, що навчена югославською наукою Москва дозволить Мао Це-Тунові стати китайським Тіто (та й хіба світові так вже важить на тому, яку уніформу одягне новий комуністичний тиран!) або що її важка лапа

(Докінчення на стор. 3-тій)

М. М.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО СРІБНИХ ЗІР

2)

Та тільки ця метушня не дала нам змоги попрощатись як слід з дорогими громадянами, з якими спільно було стільки лиха пережитого і стільки було сподівань і великих надій-мрій всім вкупі, цілою громадою, виїхати до Канади (куди найбільше всі бажали) або до Параґваю і осісти на землю, сіяти пшеницю, (бо за 5 літ війни, маючи тільки соєві та кукурузяні „малаї", всі стужились за пшеничним хлібом), розводити пасіки, садки, молочарство... Та наші надії були марні, бо на всі наші розпачливі листи - прохання або не було зовсім відповіді, або холодне повідомлення, що іміграція не дозволена і ніякої „групової візи" ми не отримаємо, отже довелось кожному окремо рятуватись своїми силами і вибиратись куди лиш хто міг. Гнітюче враження зробило на всіх те, що Українські Допомогові Комітети Америки і Канади не схотіли нічого зробити для порятунку українців, які знаходились в Китаю, тільки один Арґентинський Укр. Допомоговий Комітет виставив всім дозвіл на приїзд і параґвайські українці пропонували те саме, але арґентинський консуль в Китаю не хотів видавати віз, а параґвайського представника зовсім не було, отже і цим дозволом українське громадянство не могло скористуватись. Зрозуміло, що на кожного, хто зміг якось знайти засіб кудись дістати дозвіл і від'їздив, дивилися зі заздрістю, як на якусь надзвичайно щасливу, просто особливу людину, і від'їзд цеї людини (порятунок, спасіння!) ще більше поглиблював смуток тих, що мусіли оставатись на певну загибель. Бо коли самі китайці тікали від своїх червоних „партизан", то яка надія на „милість" могла бути у европейців? Сумні, зо сльозами на очах, стояли громадяни на березі та махали нам хустками і хрестили нас, бо невідомо було, що і нас ще чекає, чи допливемо ми живі до Шанхаю? Над нашим малим, але швидким „Юан-Пей" (колишній канадійський військовий корабель, позичений Канадою китайцям, бо доля поглузувала з нас, не схотівши, щоб ми їхали до Канади, але тільки на канадійськім пароплаві, тепер перемальованім, розписанім китайськими написами та під китайським „командуванням") летів військовий літак, а попереду і позаду йшли опанцерені моторові човни, охороняючи нас від нападу червоних партизан. Час-від-часу сікли кулемети, десь бухкали гармати. Нам тоді був наказ лягати долі, але цього не можна було виконати, бо там було вже повно і сидячих і лежачих китайців, навіть ногою не було де ступити.

„Юан-Пей" здрігався, тріщав від зударів великих криг то зупинявся на команду нашої військової ескорти) тоді ще Нанкінського Націоналістичного, „Чанкайшековського" уряду) то розвивав найбільшу швидкість. Від реву моторів, гвалту, що стояв на пароплаві і був лише звичайною китайською балачкою (лише той, хто сам був в китайському потязі чи пароплаві може уявити весь той бруд, гармідер, тісноту і безладдя), від безнастанного черкання і шарудіння леду об металеві боки пароплаву боліли вуха, боліла голова, ставало млостно... В нашому переділі не було чим дихати, не можна було повернутись ні протиснутись, щоб вийти, бо хоч ми заплатили за весь цей „сальон А першої кляси", то туди без нашого дозволу і запиту набилось повно китайських студентів і студенток, які на своє, свято Нового Року (Свято Весни) їхали з Пекінських Університетів в Шанхай — до дому на вакації. Окрім зовнішньої небезпеки — нападу китайських комуністів з берега, або зустрічі на морі з червоною китайською або і радянською джонкою (які весь час тоді возили з радянського „Дальнего" — був. Порт-Артура і зброю і всяких „політруків" і командантів червоним китайцям) можна було сподіватися біди і на самім пароплаві, бо весь час траплялось, що під видом пасажирів і матросів на пароплав сідали червоні розбишаки. Коли пароплав виходив вже далеко в море, тоді ці розбишаки діставали зброю, грабували пасажирів (часто потім і в воду кидали), капітана, коли не приставав до них, теж топили, забирали собі пароплав і пливали вже як „хоробрі китайські комуністичні морські сили", а в дійсності, як червоні пірати. Свідомість цього та явно нахабне поводження не давало нам ніякої утіхи з нашої подорожі, але не були б ми „козацького роду" якби не уміли терпляче зносити найгірші невигоди і не подавати й виду, що то нам не подобається чи що то нас якось обходить і зачіпає. А що найбільше вже не сміли би боятися і виявити хоч би хвилевий страх і розгубленність. Сяк-так „розташувавшись", ми дістали торішню свячену воду і, проспівавши „Во Іордані", напились і зразу ніби підкріпились і заспокоїлись. На студентів це зробило враження, вони притихли, стали розпитувати нас, далі деякі повитягали свої біблії і казали до якої церкви вони належать, були і католики і протестанти, одна студентка мала чудовий голос і співала гарно гимни, з другою ми розбалакались про медицину, і скоро ми стали приятелями. Тепер вже студенти давали нам дорогу, щоб вийти, та робили різні дрібні прислуги. Але виходити нам не було чого, бо на покладі був такий вітер і так обливало хвилями, що трудно було на ногах втриматись, а в їдальню, де подавали виключно тільки китайські страви, нас кликали в саму останню чергу, коли вже все було з'їджено і на заплямлених скатерках, яких ніхто за 3 дні ні разу не змінив, оставались в полумисках якісь недоїдки, що їх вже ніхто з китайців не хотів виловлювати паличками. Заглянувши один раз таке видовище, ми вже більше не ходили „їсти", а жували свій хліб.

(Дальше буде).

АМЕРИКАНЦІ НА СВЯТІ 1-го ЖОВТНЯ

Якщо б ми хотіли зробити заключення про те, як зросла вага української справи в очах американського суспільства, то могли б зробити це вже на підставі тих імен, які заявили свою принципову згоду взяти участь у Ювилейній Академії УККомітету 1-го жовтня в Карнеґі Гол в Ню Йорку.

Там мають виступити і заявити свої погляди на цю так життьову і важливу для нас справу представники американського Сенату, письменств і науки.

Два сенатори — **Айвс** і **Лімен** — дали вже свою засадничу згоду прибути із Вашинґтону на це свято. Ці імена вже багато говорять самі за себе. Такі визначні сенатори, як Айвс і Лімен — республіканський і демократичний представники Ню Йорку в сенаті — показують, що українською справою зацікавлені обидві головні партії Америки. Те, що так звана „Прогресивна партія" не зацікавлена справою України так, як її ставить Конґресовий Комітет, — тільки говорить в нашу користь. Вірніше, ця „Прогресивна" партія, дуже зацікавлена в тому, щоб наша справа і ця наша ВСЕНАРОДНА АСАМБЛЕЯ — вийшла невдало. Це є ще дальшим важливим стимулом для того, щоб наша нюйорська громада зійшлася якнайчисленніше і заявила свою силу і перед прихильниками і — ще більше — перед ворогами!

Публіцистична література Злучених Держав буде заступлена на цій Асамблеї одним із найблискучіших сучасних її представників, себто професором **Бирнгемом**, автором книжки „Надходяча Поразка Комунізму", яка викликала широкі відгуки в цілій американській пресі. В цій книжці проф. Бирнгем радить Америці дати підпільним рухам в СССР, а зокрема Українській Повстанчій Армії широку підтримку, не тільки моральну, але й матеріяльну — в зброї, медикаментах і т. д. Один із найбільш самостійних та оригінальних розумів Америки, проф. Бирнгем, проаналізував факти історії і культури і зробив свої вірні і цілком реальні висновки.

Коли того роду людина, якою є проф. Бирнгам, говоритиме до українців, то це буде для нас нагода не тільки почути його, але й щиро подякувати йому за його розумне й справедливе слово в справі України.

Академія з нагоди ювилею Українського Конґресового Комітету буде свого роду всенародною маніфестацією української спільноти, підтримкою і апробатою поставлення УККомітетом української справи перед американським громадським, політичним і науковим світом.

Більше того, ми бачимо, що є відповідні поважні особи, що мають не тільки прислухатися до наших змагань, але і до певної міри заявити своє ставлення до них.

Голова Конґресового Комітету, проф. Л. Добрянський, в своїм короткім слові виразно підкреслить наші змагання і нашу мету. Це буде теж в сконденсованій формі уложено в резолюціях та в телеграмах до відповідних чинників американського уряду.

Українське громадянство Метрополітальної округи має нагоду в ці, так важливі і вирішальні хвилини світової історії, сказати своє важуче слово і заявити свою активну піддержку змагання Українського Конґресового Комітету, щоб Україна була включена у т. зв. Доктрину Трумана, тобто в число тих країн, що їх визволення і незалежність Америка має включити у цілі своєї політики.

Тепер, коли президент Труман сам виразно заявив, що Росія ніколи не звільнила жодної країни, яку зайняла силою і не дала незалежності жодному народу, який опанувала, — скрайня пора заявити перед світом, що першою такою країною і першим таким народом була Україна і її нарід. Мало того, за триста років російського панування, український нарід ставив спротив культурний, політичний і військовий проти цього панування, — і тому повинен бути першим, в числі країн і народів у „Доктрині Трумана"!

І. Л-а

АЗІЙСЬКА НЕБЕЗПЕКА

(Докінчення зі сторони 2-ої)

не розчавить молодих паростків визвольного руху. Карта Азії як на цей час бита.

А в тім, складати зброї не можна. Віра в перемогу і рішучість до неї, як казав Наполеон, є вже половиною перемоги. Другою половиною має бути організація перемоги, і то, особливо в наш вік, не лише з військового, а й політично-економічного погляду. Треба не тільки міцно стояти до кінця на позиціях невизнання комуністичного Китаю замість визнавати його, як це вже зробила частина демократичних держав, не тільки пильно вартувати на накресленій крайній межі комуністичної експансії замість вдаватись до компромісів, як це ми бачимо хоч би в питанні Формози, — треба вибити з рук комуністичного аґресора його кінець-кінцем найпотужнішу в Азії зброю — пропаганду під плащиком визволителя і добродійника азійських народів, треба привернути на свій бік азійського велетня. Проте в Азії це не можна робити звичайною контрпропагандою, зокрема звіряючись на самий „Голос Америки", якого Азія не чує і не почує не тому лише, що вона майже не має радіоприймачів, а й тому, що, політично недосвідчена, вихована в рабстві й цілком інших традиціях, чужа західному світоглядові й психології, вона нездатна зрозуміти абстрактні гасла свободи й демократичного політичного ладу. Словами доводити їй перевагу демократичних надбань людства перед тим, що обіцяє їй комунізм, — це все одно, що розводитись перед глухим і сліпим про більшу зручність сидіти в кріслі ніж на купі каміння. Для порівняння замість слів треба мовчки взяти його за руку й посадовити в те крісло.

Азія потребує не слів, а живого діла. А зробити це тим легше, що не тільки в націоналістичному Китаї є ті здорові, свідомі й демократично настроєні елементи, яких згадувала Перл Бак і до яких належать, між іншим і південно-корейський президент Рі, і молодий шах Ірану. Підтримати їх в боротьбі з февдальними мандаринами, посилити їх своїми радниками й експертами, стати ініціяторами здійснення в Азії широкої програми політичних і соціяльних реформ — є невідкладним завданням всіх демократичних держав і насамперед ЗДА. Те, що зерна такої пропаганди ділом упадуть на сприятливий ґрунт, видно хоч би з того успіху, який, за повідомленням преси, мав в іранських освічених колах недавний виступ в Тегерані члена Верховного Суду ЗДА, В. Доґлеса про потребу широкої демократичної земельної реформи в Ірані. Та борючись з комунізмом за „ключ" до серця Азії, за її демократичне, антикомуністичне переродження, не можна забувати й того, як тяжко навіть і ділом переконати в чомусь голодну людину, що передусім потребує їсти. Отож не можна не вітати проєкту сенатора О. Гомфрі про „азійський плян Маршала" для відбудови занепалого господарства поруйнованої Азії.

Якщо організація майбутньої перемоги полягає не в самому вдосконаленні й посиленні військової машини, а й у політичній та економічній підготовці, то це мабуть найбільше стосується Азії. Тільки так західна демократія зможе врятувати Азію, а врятована Азія — врятувати світ. Ось чому чи не мав рації колишній секретар оборони Джансон, роблячи головний притиск таки на азійську проблему!

СПРАВЕДЛИВІСТЬ БУЛА СПРАВДІ СЛІПА для Френсіса М. Керроля, сьогодні 55-літнього, засудженого в 1937 році на досмертне ув'язнення за вбивство д-ра Джеймса Лителфілда. Керол на суді рішучо заперечував вину, але „обставини" були проти нього. У в'язниці він не переставав боротися за доказання своєї невинности, що йому й пощастило після 12 років. На фото зліва: 43-літній Керол входить до в'язниці; 55-літній Керол виходить з в'язниці.

Українські купці організуються

Ще недавній час, коли на основі народолюбного закону про допущення так званих переселених осіб до Злучених Держав Америки стали приїжджати ці позбавлені війною батьківщини та всяких прав люди, а вже сьогодні вони не лише включились в американське життя у своїх національних громадах, але стараються бути діяльними та не залишатись позаду. Цю життєздатність нової іміґраційної групи можна завважити в українській громаді. Наші нові іміґранти не лише включились діяльно в українсько-американське життя, але стараються надати йому ширших рямок і живішого темпа. І то не лише в культурній ділянці. Навіть у найнеприступнішій для кожного нового іміґранта ділянці — в економічному житті — нові пришельці включаються в активну роботу. Доказом цього не одна, чи дві, але вже деяка скількість новововідкритих свіжими іміґрантами крамниць майже у кожному більшому місті, де живуть українці. Відкривати сьогодні крамницю на загущеному американському ринку та ще й з такими малими запасами капіталу, який у руках цих нових наших бизнесменів, — це свідомість великої присвяти й колосального вкладу праці. Але люди, яким війна відобрала все набуте, не втратили енергії і вона жене їх у життєве змагання, щоб у ньому — користаючи з американських вольностей — вибороти собі краще становище.

Та не лише енергія у цих нових іміґрантів. У них теж живий дух громадського вироблення. Ще заки їхні „бизнеси" набули сили, та стали зовсім справно просперувати — вони подумали про організацію, знаючи, що організованими вони здобудуть найбільших успіхів. Не зважаючи на обставину, що в гурті української американської громади поважна скількість бизнесменів: купців, ба теж і промисловців, вони не мали своєї окремої станової організації. Виховані на традиціях організованого українськго господарського життя в краю, який саме завдяки організації зумів здобути значні успіхи в ділянці господарки, не зважаючи на перепони ворожої влади, та переконані значенням організації в господарському житті інших народів, а навіть інших національних груп у Злучених Державах — наші нові купці почали свою діяльність на новому для них американському ринку від організації.

У Филаделфії, де вже з десяток крамниць наших нових бизнесменів, заснувався ще з весною цього року Союз українських купців і промисловців, а сьогодні — коли ці нові „бизнеси" виказали свою життєздатність і стали гарно просперувати — цей союз наших бизнесменів почав ширшу організаційну діяльність. Перша-все завданням цього союзу об'єднати усіх українських „бизнесменів" у свому гурті, що згодом дасть йому можливість закреслити більші організаційні пляни. В неділю, 17 вересня відбулись у залі Горожанського Клюбу ширші сходини Союзу купців і промисловців у Филаделфії, на які зібралось кілька десяток наших ,бизнесменів" і зацікавлених господарськими справами осіб. Після короткого відкриття сходин головою Союзу д-ром Б. Старухом виголосив Остап Тарнавський реферат про значення організації для розвою українського економічного життя. Референт подав коротку історію розвою українського господарського життя на рідних землях і схарактеризував коротко американські економічні відносини та можливости для українських бизнесових починань. Зчерги д-р В. Галан директор ЗУАДКомітету виголосив доповідь про американську господарську дійсність, звернувши головну увагу на практичні справи. Після рефератів вив'язалась жива дискусія, в якій головною темою були завдання і обов'язки нової організації. В дискусії забирали слово п. п.: М. Дубас, М. Карбівник, Б. Кравців, М. Ценко, Яремко, Шанковський, Б. Романенчук, п-ні Пушкар і інші. Всі — майже — промовці висловлювали потребу такого роду організації та подавали свої думки відносно її організаційних плянів. Ширші сходини Союзу купців дали проводові цієї нової організації більше рішучости в його дальшій діяльності. Нову організацію треба лише вітати та бажати їй успішної праці. Це почин зорганізувати наше економічне життя в Америці, що може принести економічну незалежність нашій громаді, а економічна незалежність, це база на якій можна будувати успішно все культурне, громадське і політичне життя.

Т.

Повідомлення Головної Управи Золотого Хреста

Згідно з ухвалою Головної Управи Золотого Хреста всі відділи ЗХ мають прислати своїх делегаток на Установчий З'їзд Об'єднання Українських Жінок в Америці, що відбудеться в суботу 30 вересня і неділю 1. жовтня ц. р. в Статлер Готель в Ню Йорку (33 вул., 7 Авеню).

Головна Управа Золотого Хреста винесла свою ухвалу, виходячи з потреби змінити форми і основи праці в теперішніх змінених умовинах.

Щоб це було ясніше для громадянства, особливо для новоприбулих, зроблю короткий перегляд нашої роботи за тесь час існування організації.

Дня 30 травня 1932 року мені довелося скликати жіноче віче в Ню Йорку, на якому кілька бесідниць з'ясували положення українського народу, головно в Галичині під польським урядом. Широко закроєна політична діяльність, відданість і саможертовність української молоді в Старому Краю, численні і великі політичні процеси проти активних борців за права України, гніт і терор, жертвою яких явилися тисячі українських людей — особливо молоді і селянства — все це яскравим образом стало перед учасницями віча. Любов до своєї землі заставила жіноцтво створити організацію, яка поставила собі ціллю допомагати жертвам визвольних змагань, політичним в'язням та їх родинам.

Для цієї організації взято назву „Український Червоний Хрест", і в скорму часі по Америці повстало багато відділів УЧХ, а результати збірок, які постійно ведено на допомогу визвольним змаганням, передавано для пересилки до організації ОДВУ.

В році 1937 Управа УЧХ дістала від Американського Червоного Хреста повідомлення що національні Червоні Хрести не можуть існувати на терені Америки. Тоді назву змінено на Український Золотий Хрест.

Остання велика акція, переведена ще під назвою Українського Червоного Хреста, була збірка для допомоги Карпатській Україні. Відозви та листи до всього українського громадянства увінчались таким великим успіхом, що протягом короткого часу наше громадянство прислало до нашої Управи поверх 100,000 убрань, а самі відділи Золотого Хреста зібрали 7,000 долярів. Ці убрання і харчі прийшли на Карпатську Україну саме тоді, коли ворог напав на нащ неприготований до збройної боротьби нарід. Великі паки з убранням і харчами служили як оборонні барикади для наших вояків у Хусті, а білля та простирала рвалися на бандажі для ранених. Так описували цю нашу посилку очевидці — українські письменники, і так писала про це наша преса.

Тід 1938 р. наша жіноча Централя вела офіційно роботу під назвою „Золотий Хрест" аж до сьогоднішнього часу. В 1941 році дістала свій чартер під назвою "Independent Gold Cross Council of America, Inc.".

В тім часі організація мала 64 відділи Золотого Хреста.

Тому, що відділи Золотого Хреста вели одверту і непримирену боротьбу проти комуністичної Росії, а обставини так склались, що Советська Росія була союзником Америки, наші відділи і членки зазнали багато прикростей, що відбилося на нашій організації в той спосіб, що 27 відділів, змінили свою назву і почали називатись Т-во Ольги Басараб, Лесі Українки і т. п. Тільки 12 відділів остало під назвою „Золотий Хрест", а інші припинили свою діяльність.

Повоєнні роки показали, що діяльність Золотого Хреста була справжньою гуманітарною роботою для допомоги Україні, веденою в повній льояльности до Америки і згідно з її ідеалами.

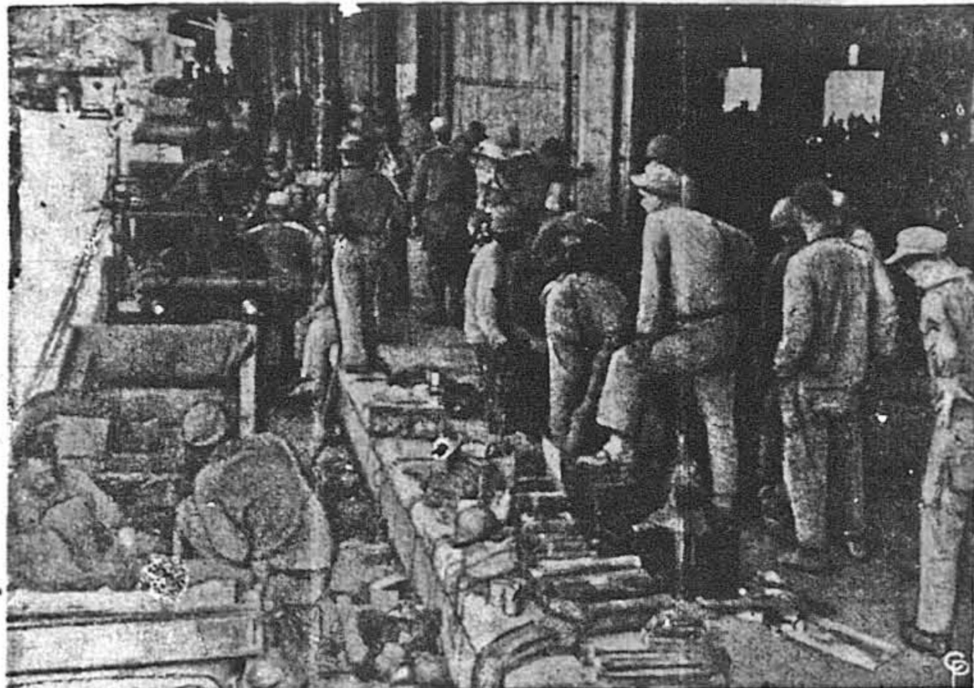
В теперішних обставинах, коли вся Україна разом з Галичиною опинилася під московською окупацією, робота нашого жіноцтва в Америці повинна ґрунтовно змінитися. Тому саме Головна Управа Золотого Хреста доручила довголітній голові, п. Стефанії Галичин, зреферувати справу Об'єднання на перших зборах жінок в Ню Йорку, а тепер взиває свої відділи прислати делегаток на Установчий з'їзд Об'єднання Українських Жінок в Америці.

Теж вважаю на місці згадати, що дальша праця над виданням книжки „Жінка України" (зібрані матеріяли та виконання попередніх замовлень) буде докінчена Об'єднанням Українських Жінок.

Спільними силами, новими способами, але все до тої самої дорогої і незмінної Великої Мети кличемо ми наше жіноцтво, всі товариства, а особливо нових іміґранток, щоб запізнатися з працею, яку дотепер ведено в Америці та своїми внесками і допомогою підтримали дальшу роботу!

Анна Середа,
заст. голови У. З. Х.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

НОВА ЗБРОЯ ДЛЯ НОВИХ ЗАВДАНЬ прибула до порту Пусан, головної бази американського постачання в Кореї. Вояки Дивізії Морської Піхоти вивантажують її, як інші відділи аліянтських збройних сил почали рішальну десантну акцію в глибокому запіллі ворога.

ЗАХІДНА ЕВРОПА КЛЮЧЕМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗАБЕЗПЕКИ

Вашингтон. — В урядових колах прийнялося переконання, що треба американській публіці ясно сказати, чому ведуться такі завзяті переговори для забезпеки Европи перед наїзником. Це потрібне тому, бо на випадок поладнання корейської справи населення Америки може думати, що тепер запевнений мир, а про Европу хай подумають самі европейці. Спеціяльний помічник президента, В. Аверел Гариман виявляє, що поза Злуч. Державами найбільша можлива військова резерва находиться в Західній Европі. Гариман сказав у промові на конвенції Американської Федерації Праці, що „через країни з Атлантійського Пакту Америка й інші наші приятелі працювали над створенням військової сили для взаємної оборони. Наші й їхні діяння треба приспішити, бо час короткий". Він згадав, що треба випрацювати решту плянів про колективну оборону. Ген. Омар Бредлі каже, що колективна забезпека є справді непереможною. Ген. Бредлі згадав теж інші небезпечні місця, які треба боронити. До них зарахував він Сіям, Бурму, Іран, Ірак і Туреччину.

ДРУГИЙ ЛЕКТОР УКРАЇНСЬКИХ ВИКЛАДІВ НА УНІВЕРСИТЕТІ У ВИНИПЕҐУ

Винипеґ, Манітоба. — Проф. Л. Білецький назначений лектором на українських викладах університету Манітоба в додатку до проф. Я. Б. Рудницького, який викладав у вечірнім Інституті минулого року. Крім української мови будуть подавані лекції української літератури, ведені д-ром Леонідом Білецьким, знавцем української літератури і кол. професором в Києві та в Празі. Курс обійматиме огляд української літератури від початку до теперішнього часу. Студії обіймуть теж читання творів українських письменників, таких, як Котляревський, Шевченко, Франко, Леся Українка, Стефаник і ін.

КАМЕРА, ЩО ЗБИРАЄ 10,000,000 ОБРАЗКІВ НА ОДНУ СЕКУНДУ

Бофало. — Нова кінотеатральна камера, яку називають найвищою на світі, була предметом подиву на Пятій Краєвій Конференції Інструментів. Вона сприймає 10,000,000 ланцюхових або поодиноких образків на одну секунду, отже діє тисяч разів швидше ніж усяка інша досі звісна камера. Її показував директор Оптичного Інституту університету Рочестер, Брайен О'Брайен. Він сказав, що вона поможе учителям і знавцям фізики студіювати події, яких не можна було помітити досі тому, що вони минали зашвидко. Він ще виявив, що інститут працює над камерою, яка зможе схопити 1,200,000,000 світлин на секунду. Образки, зняті новою камерою, такі добрі, як звичайні вісім міліметрові образки. Усі дотепер замовлені камери мають бути постачані команді армії.

АМЕРИКАНЕЦЬ ВІДКРИВ РУЇНИ ЄРИХОНУ

Ню Йорк. — Серед фахових знавців археології велику вагу присвячують до нахідки д-ра Джеймса Келсо, професора біблійної археології питсбурської теологічної семинарії Ксенія, про яку він повідомив своїх приятелів і деякі редакції. Він каже, що під час своїх розкопок у Палестині він натрапив на руїни біблійного міста Єрихон, якого мури впали під звуком труб жидів, що верталися з єгипетської неволі. На його думку Єрихон у часах свого занепаду, був „римським містом, живцем перевезеним з-над ріки Тибру." Розкопки вказують, що доми були будовані на римських зразках. Архітектура вказує, що вони походять з 80 років перед Христом. Місто втрималося ще впродовж 300 років по Христі, аж кінця йому доїхали араби, десь у 8 сторіччі.

КАНДИДАТИ НА ПОСЛІВ ВІД УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В БРАЗИЛІЇ

Куритиба, в штаті Парана, Бразилія. — У виданні „Хлібороба" з 15 серпня поміщений заклик Громадського Виборчого Комітету до хліборобів, щоб вони підтримали при надходячих загальних виборах Крістіяна Мачада на президента Бразілії, Ангело Лопеза на губернатора штату Парани, Руля Ваз на сенатора і Петра Фірмана Нето на федерального посла. Світлину д-ра Фірмана містить „Хлібороб" з нагоди його промови разом з теперішнім губернатором Парани, Мойсеєм Лупіон. На естодальних послів доручає комітет з партії Соціял-Демократичної д-ра Юліяна Буського, а з партії Робітничої д-ра Олександра Занька. „Імена ці всім добре відомі" каже комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Вечір присвячений памяти Лесі Українки.

Заходом ідейної молоді, а головно жіночої референтури СУМ, осередку у Филаделфії відбувся 2-го вересня в залі Горожанського Клюбу при Френклин вул., вечір присвячений памяті Лесі Українки. Цей перший публичний самостійний виступ жіночої референтури Спілки Української Молоді, осередку у Филаделфії, перевищив усі сподівання не тільки нових, але передусім старих наших іміґрантів, які щиро раділи з культурної рідної імпрези. П. Ст. Шаран виголосила реферат, зазначуючи, що майже всі твори Лесі Українки, які вона написала на чужині, переповнені тугою за рідним краєм, палким протестом проти московської неволі та проблемами боротьби проти московської тиранії.

Прелегентка пригадала молоді слова написані на бойовому прапорі Лесі Українки:

„Борися і добувайся
Батьківщини, бо прийдеться
Загинуть у вигнанні,
Чужою чужиницею в неволі!

Відтак п. Зофія Мельник гарно віддеклямувала „Зоря Поезії". П. Іна Черняхівська чудово відспівала „Не співайте мені цеї пісні", „Горить моє серце". П. Надія Недільська прекрасно з чуттям віддеклямувала „Фіят Нокс". П. Оксана Сімович чудово відіграла на скрипці, „Синя Чічка" і „Мережка". В другій частині вечера збагатила і піднесла програму незабутньої академії, інсценізація поеми „Грішниця" у виконанні п. Галини Никитюк, Іванни Мазурок, Марії Кострубяк. Постановку та прекрасну деклямацію виконав дир. Борис Грінвальд. Кожну точку присутні нагородили щедрими оплесками. На загал академія випала дуже вдало і повинна стати міцним двигуном для дальшої сумівської праці в Филаделфії. Скільки зворушливих хвилин, скільки правдивої насолоди, скільки мистецького хвилювання викликали у нас на цім вечері звуки рідної пісні, що її могли ми почути тут, так далеко від рідного краю.

Хто був на цім вечері, піддавався чарові, що в цю пам'ятну хвилину плив зі сцени як правдивий подих рідного краю... Видно було, що із запалом працювали ініціятори цеї академії, під умілим і невтомним проводом управи осередку СУМА та його жіночої референтури.

При цій нагоді хочеться з радістю згадати, що в СУМ'і зустрічаються і працюють два українські світи, українська молодь, що ще не так давно вийшла з рідних земель і молоде українське покоління, що виросло в своїй новій батьківщині, тут в Америці. Так і слід!

Є всі підстави твердити, що юний СУМ в Филаделфії у своїй виховній праці набирає щораз більшого розмаху, чим треба тільки радіти.

П. В. Зборівський

Для кращого завтра купуйте
Бонди Перемоги.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 21. вересня 1950., помер у Мейплвуд, Н. Дж., член від. 371. УНСоюзу, член Т-ва ім. Івана Франка в Нюарку, в 59 році життя, будівничий в Мейплвуд 262 Парк Евеню

МИХАЙЛО ВАРНИЦЬКИЙ

Покійний походив з м. Вишнів у Західній Україні і приїхав до Америки перед 1-ою світовою війною. Був відомим серед українського загалу із свого прямого характеру, незвичайної жертвенности на народні цілі і виїмткової скромности.

Полишив у смутку дружину Параскевію, дочки Евгенію і Софію, сина Тараса, двох унуків, дві сестри і брата.

Похорон відбудеться в понеділок 25. вересня 1950. В. И. П.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч. 2435. Легка втеча.

Молат, завважавши, що Кулу має довіря до Діяни, успокоївся і вона витягнула йому кулю.

Великий Луї, повернувшися на місце вистрілу, найшов те, за чим шукав...

...і поспішив до далекого міста.

Незнаний великому ошустові, заблуканий пароплав саме вїздив до порту.